

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติด และการป้องกันสิ่งเสพติด จากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะการเปิดรับสื่อมวลชนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาลักษณะการเปิดรับสื่อบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อศึกษาลักษณะการเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติด และการป้องกันสิ่งเสพติด จากสื่อมวลชน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
4. เพื่อศึกษาลักษณะการเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติด และการป้องกันสิ่งเสพติด จากสื่อบุคคล ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย
6. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติด กับความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติด และการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อบุคคล กับบุคคลที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดมากที่สุด ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ลักษณะของการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนประเภทสหศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) จำนวน 143 คน โรงเรียนหอนพระ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) จำนวน 137 คน และโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) จำนวน 120 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติด การเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคล การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล สำหรับการทดสอบสมมติฐาน

นั้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ t-test และ One-Way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 Pearson Product- Moment Correlation Coefficient เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 และ Chi-Square เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 โดยใช้โปรแกรม SPSS pc⁺ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากร นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีพี่/น้อง 2-3 คน โดยมักจะเป็นบุตรคนโตหรือบุตรคนแรก นักอาศัยอยู่กับบิดามารดา อาชีพหลักของบิดา คือรับจ้างทั่วไป/อาชีพส่วนตัว อาชีพหลักของมารดา คือ ค้าขาย/เป็นนักธุรกิจ อาชีพหลักของญาติ(ในกรณีที่มีนักอาศัยอยู่กับญาติ) คือ ค้าขาย/เป็นนักธุรกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 400-500 บาท

กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ นักเรียนส่วนใหญ่ สนใจการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มากที่สุด รองลงมา คือ การเล่นกีฬาและการพิมพ์ดีด

ความมุ่งหวังในชีวิต นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาให้จบในระดับสูงสุดเท่าที่จะทำได้ มีหน้าที่การงานที่ดี รายได้ดี และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

ทางออกในการแก้ปัญหา/ความเครียด นักเรียนส่วนใหญ่ มักจะปรึกษาบิดามารดา/ผู้ปกครองมากที่สุด รองลงมาคือ คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง และปรึกษาเพื่อนสนิท/เพื่อนร่วมกลุ่ม

บุคคลที่ไว้วางใจมากที่สุด นักเรียนส่วนใหญ่ไว้วางใจมารดามากที่สุด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การเปิดรับสื่อมวลชนเรื่องทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชน นักเรียนส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ทุกวัน อ่านหนังสือพิมพ์เกือบทุกวัน รับฟังวิทยุบ่อยครั้ง และอ่านนิตยสารนาน ๆ ครั้ง

ระยะเวลาเฉลี่ยต่อวันของการเปิดรับสื่อมวลชน นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลารับชมโทรทัศน์มากกว่า 3 ชั่วโมง รับฟังวิทยุประมาณ 1-2 ชั่วโมง อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารน้อยกว่า 1 ชั่วโมง

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับเนื้อหาทั่วไปจากสื่อมวลชน
 ความบ่อยครั้งของการเปิดรับเนื้อหาทั่วไปจากวิทยุกระจายเสียง เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบรับฟังบ่อยที่สุดและบ่อยมาก คือ รายการเพลง ชอบฟังบางครั้ง คือ ข่าว สารคดี ละคร การศึกษา ตอบปัญหาและรายการสำหรับเยาวชน และเนื้อหาที่ไม่รับฟังเลย คือ อื่น ๆ ได้แก่ ธรรมะ

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับเนื้อหาทั่วไปจากโทรทัศน์ เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบรับชมบ่อยที่สุด คือ การ์ตูน ข่าว/วิเคราะห์ข่าว ชอบรับชมบ่อยมาก คือ ดนตรี/คอนเสิร์ต ละคร เกมโชว์ ทอล์คโชว์และกีฬา ชอบรับชมบางครั้ง ได้แก่ สารคดี การศึกษา รายการสำหรับเยาวชน และการเกษตร/พยากรณ์อากาศ เนื้อหาที่ไม่รับชมเลย คือ อื่น ๆ ได้แก่ ธรรมะ

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับเนื้อหาทั่วไปจากหนังสือพิมพ์ เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่อ่านบ่อยที่สุด คือ บันเทิง/ดารา/นักร้อง อ่านบ่อยมาก คือ สารคดี/เกร็ดความรู้ อ่านบางครั้ง คือ ข่าว/วิเคราะห์ข่าว เศรษฐกิจ บทความวิจารณ์ ละคร การศึกษา/วัฒนธรรม ตอบปัญหาชีวิต และสุขภาพ และการเกษตร/พยากรณ์อากาศ อ่านนาน ๆ ครั้ง คือ การเมือง สังคม/สตรี และดูดวง และเนื้อหาที่ไม่อ่านเลย คือ ซุบซิบนินทา และอื่น ๆ ได้แก่ ศาสนา

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับเนื้อหาทั่วไปจากนิตยสาร เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่อ่านบ่อยที่สุด คือ บันเทิง/ดารา/นักร้อง อ่านบ่อยมาก คือ สารคดี/เกร็ดความรู้ อ่านบางครั้ง คือ บทความวิจารณ์ การศึกษา ตอบปัญหาชีวิตและสุขภาพ และบทกลอน และเนื้อหาที่ไม่อ่านเลย คือ ข่าว/วิเคราะห์ข่าว เศรษฐกิจ การเมือง สังคม/สตรี ละคร การศึกษา ซุบซิบนินทา ดูดวง งานฝีมือ และอื่น ๆ ได้แก่ ศาสนา กีฬา เป็นต้น

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การเปิดรับสื่อบุคคลเรื่องทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะการสนทนาของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มักเป็นฝ่ายรับฟังการสนทนา มากกว่าที่จะเป็นผู้เริ่มต้นการสนทนา

บุคคลในครอบครัวที่สนิทสนมมากที่สุด บุคคลที่นักเรียนสนิทสนมมากที่สุด คือ มารดา

จำนวนเพื่อนที่สนิทสนม นักเรียนส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทมากกว่า 5 คนขึ้นไป

ความบ่อยครั้งในการสนทนากับสื่อบุคคล บุคคลที่นักเรียนสนทนาด้วยเป็นประจำทุกวัน ได้แก่ บิดา/มารดา/ญาติที่อาศัยอยู่ด้วย ครู/อาจารย์ พี่/น้อง เพื่อนสนิท และเพื่อนต่างห้อง บุคคลที่สนทนาด้วยบ่อยครั้ง ได้แก่ เพื่อนต่างชั้น บุคคลที่สนทนาด้วยนาน ๆ ครั้ง ได้แก่ เพื่อนต่างโรงเรียน และบุคคลที่ไม่เคยสนทนาด้วยเลย ได้แก่ ผู้อื่น เช่น คนแปลกหน้า เป็นต้น

ระยะเวลาการสนทนากับสื่อบุคคลต่อวัน บุคคลที่นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาสนทนาด้วยมากกว่า 3 ชั่วโมง ได้แก่ บิดา/มารดา พี่/น้อง และเพื่อนสนิท บุคคลที่สนทนาด้วยน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ได้แก่ ครู/อาจารย์ ญาติที่อาศัยอยู่ด้วย เพื่อนต่างห้อง เพื่อนต่างชั้น และเพื่อนต่างโรงเรียน

ประเภทเนื้อหาทั่วไปที่เลือกสนทนากับสื่อบุคคล นักเรียนส่วนใหญ่เลือกที่จะสนทนา เรื่องการเงินกับบิดา เรื่องสุขภาพกับมารดา เรื่องส่วนตัวกับพี่ เรื่องทั่วไปกับพี่/น้องและญาติที่อาศัยอยู่ด้วย เรื่องเพื่อนสนิทและคนรักกับเพื่อนสนิท และเรื่องการเรียนรู้กับครู/อาจารย์

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชน

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับเนื้อหาเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชน นักเรียนส่วนใหญ่รับทราบเนื้อหาเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนทุกประเภทน้อยพอสมควร และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของความบ่อยครั้งในการเปิดรับเนื้อหาดังกล่าว พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับเนื้อหาเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และนิตยสาร ตามลำดับ

ระดับความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชน นักเรียนส่วนใหญ่ เข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนทุกประเภทพอสมควร และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องดังกล่าว พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ตามลำดับ

ระดับความเข้าใจประเภทเนื้อหาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดจากสื่อมวลชน
 ระดับความเข้าใจประเภทเนื้อหาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดจากวิทยุ-
 กระจายเสียง ประเภทเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจมากที่สุด คือ วิธีป้องกันสิ่งเสียด
 เข้าใจมากอันดับสอง คือ อันตรายของสิ่งเสียด เข้าใจมากอันดับสาม คือ ชนิด/ประเภทของ
 สิ่งเสียด เข้าใจมากอันดับสี่ คือ ลักษณะของผู้ติดสิ่งเสียด และเข้าใจน้อยที่สุด คือ ความ
 หมายถึงของสิ่งเสียด

ระดับความเข้าใจประเภทเนื้อหาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดจากโทรทัศน์
 พบว่า มีระดับความเข้าใจเหมือนกับหนังสือพิมพ์และนิตยสารดังนี้ คือ ประเภทเนื้อหาที่นักเรียน
 ส่วนใหญ่เข้าใจมากที่สุด คือ วิธีป้องกันสิ่งเสียด เข้าใจมากอันดับสองคือ อันตรายของสิ่งเสียด
 เข้าใจอันดับสาม คือ ลักษณะของผู้ติดสิ่งเสียด เข้าใจอันดับสี่ คือ ชนิด/ประเภทของสิ่งเสียด
 และเข้าใจน้อยที่สุด คือ ความหมายของสิ่งเสียด

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียด จากสื่อบุคคล

บุคคลที่สนทนาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดด้วยมากที่สุด 3 อันดับ
 บุคคลที่ได้สนทนาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียด กับนักเรียนส่วนใหญ่มากที่สุดเป็นอันดับ
 หนึ่ง คือ ครู/อาจารย์ อันดับสอง คือ มารดา และอันดับสาม คือ เพื่อนสนิท

บุคคลที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากที่สุด
 บุคคลที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ เข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากที่สุด คือ
 ครู/อาจารย์

บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาด้วยหากนักเรียนติดสิ่งเสียด บุคคลแรกที่นักเรียนส่วนใหญ่
 จะไปปรึกษาด้วยหากติดสิ่งเสียด คือ มารดา

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติด

ความหมายของ"สิ่งเสพติด" นักเรียนส่วนใหญ่ตอบได้ถูกต้องเพียงบางส่วนเท่านั้น (ได้ 1 คะแนน) โดยให้ความหมายของ"สิ่งเสพติด" ว่าเป็นสารหรือยาใด ๆ ที่เสพเข้าไปแล้ว ทำให้ร่างกายทรุดโทรม

อันตราย/พิษภัยของสิ่งเสพติด นักเรียนส่วนใหญ่ตอบได้ถูกต้องชัดเจน(ได้ 3 คะแนน) โดยตอบว่า อันตราย/พิษภัยของสิ่งเสพติด ได้แก่ ทำอันตรายต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกายทำให้ร่างกายอ่อนแอ เจ็บป่วยได้ง่าย ทำให้ขาดสติ สมองเลื่อม ประสาทหลอนจนเกิดอุบัติเหตุ หรือ เสียสติได้ และเป็นสาเหตุของปัญหาในครอบครัว ทำให้ผู้เสพเสียการเรียน ลื่นเปลื้องทรัพย์สิน เสียอนาคตและทำให้บิดามารดาต้อง เสียใจ

วิธีป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นทาสสิ่งเสพติด นักเรียนส่วนใหญ่ตอบได้ถูกต้องชัดเจน (ได้ 3 คะแนน) โดยตอบว่า วิธีป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นทาสสิ่งเสพติด ได้แก่ ไม่ทดลองเสพ สิ่งเสพติดเพราะคิดว่า โก้แก๋เท่ๆ ไม่หลงเชื่อคำชักชวนของคนแปลกหน้าหรือเพื่อนที่เสพสิ่งเสพติด และหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดและผู้เสพ ไม่คบเพื่อนที่เสพสิ่งเสพติดหรือเพื่อนที่นิสัยไม่ดี

วิธีห้าม/แนะนำเพื่อนมิให้ทดลองสิ่งเสพติด นักเรียนส่วนใหญ่ตอบได้ถูกต้องชัดเจน เป็นส่วนมาก(ได้ 2 คะแนน) โดยตอบว่า วิธีห้าม/แนะนำเพื่อนมิให้ทดลองสิ่งเสพติด ได้แก่ อธิบายเรื่อง โทษและอันตรายของสิ่งเสพติดให้เพื่อนฟัง เกี้ยยกล่อมให้เพื่อนหาทางออกอย่างอื่น เช่น เล่นกีฬา หรือเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อน และใช้วิธีชี้ให้เพื่อนกลัวว่าจะเลิกคบหรือไปบอกครู/ ตำรวจหากเสพสิ่งเสพติด

คำแนะนำ/วิธีช่วยเพื่อนที่ติดสิ่งเสพติดแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่ตอบได้ถูกต้องชัดเจน เป็นส่วนมาก(ได้ 2 คะแนน) โดยตอบว่า คำแนะนำ/วิธีช่วยเพื่อนที่ติดสิ่งเสพติดแล้ว ได้แก่ การไม่รังเกียจและซ้ำเติมเพื่อน รวมทั้งพร้อมที่จะให้กำลังใจเพื่อนเพื่อให้เลิกสิ่งเสพติดให้ได้ พาเพื่อนไปพบครูและบอกบิดามารดา/ผู้ปกครองของเพื่อน และแนะนำ/พาเพื่อน ไปรักษาที่ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด หรือพาไปพบแพทย์

ประเภทของสิ่งเสพติด นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่า ทุกตัวเลือกในแบบสอบถามเป็น สิ่งเสพติด โดยตัวเลือกที่นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าเป็นสิ่งเสพติดมากที่สุดคือ เฮโรอีน และ เครื่องดื่ม ชูกำลัง เป็นตัวเลือกที่นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่า ไม่เป็นสิ่งเสพติด

ลำดับอันตราย/ความรุนแรงของสิ่งเสด็จ 3 อันดับ นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าสิ่งเสด็จที่มีอันตราย/ความรุนแรงอันดับหนึ่ง คือ เฮโรอีน อันดับสองคือ ฝิ่น และอันดับสาม คือ กัญชา

ลำดับความง่ายในการเลิกสิ่งเสด็จ 3 อันดับ นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่า สิ่งเสด็จที่เลิกได้ง่ายที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ ชา/กาแฟ อันดับสองคือ เครื่องดื่มชูกำลัง และอันดับสาม คือ บุหรี่

ความคิดเห็นเรื่องปริมาณการเสด็จจนกระทั่งติดสิ่งเสด็จแต่ละชนิด นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าสิ่งเสด็จที่ลองเสด็จเพียงครั้งเดียวก็ติดได้ คือ เฮโรอีน สิ่งเสด็จที่ลองเพียง 2 ครั้งก็ติดได้ คือ กัญชา สิ่งเสด็จที่ลอง 3 ครั้งก็ติดได้ คือ กาว 3 k สิ่งเสด็จที่ต้องลองมากกว่า 3 ครั้งถึงจะติด คือ ชา/กาแฟ และสิ่งเสด็จที่ไม่สามารถบอกได้ว่าต้องลองกี่ครั้งจึงจะติด คือ เครื่องดื่มชูกำลัง

สาเหตุของการติด/เสด็จสิ่งเสด็จของบุคคลวัยเดียวกัน 3 อันดับ นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่า สาเหตุอันดับแรกของการติด/เสด็จสิ่งเสด็จ คือ กลุ่มใจมีปัญหา/ทางออกไม่ได้ สาเหตุอันดับสอง คือ เพื่อนชักชวนให้เสด็จ และสาเหตุอันดับสาม คือ อยากทดลองเสด็จสิ่งเสด็จเอง

ความคิดเห็นเรื่องจำนวนครั้งในการเสด็จจนกระทั่งติดสิ่งเสด็จ นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่า ลองเสด็จเพียงครั้งเดียวก็ติดได้

แหล่งความรู้เรื่องอันตราย/พิษภัยของสิ่งเสด็จ นักเรียนส่วนใหญ่รับทราบความรู้เรื่องพิษภัย/อันตรายของสิ่งเสด็จจากครู/อาจารย์/การเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ นิตยสาร วารสารและป้ายประกาศ/โปสเตอร์

แหล่งความรู้เรื่องวิธีป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นทาสสิ่งเสด็จ นักเรียนส่วนใหญ่รับทราบความรู้เรื่องวิธีป้องกันสิ่งเสด็จจากครู/อาจารย์/การเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ นิตยสาร วารสารและป้ายประกาศ/โปสเตอร์

แหล่งความรู้เรื่องวิธีแนะนำ/ห้ามเพื่อนมิให้ทดลองเสด็จสิ่งเสด็จ และวิธีช่วยเพื่อนที่ติดสิ่งเสด็จแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่รับทราบความรู้เรื่องวิธีแนะนำ/ห้ามเพื่อนมิให้ทดลองเสด็จ

สิ่งเสียดิต และวิธีช่วยเพื่อนที่ติดสิ่งเสียดิตแล้ว จากครู/อาจารย์/การเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ คิดเอาเอง และจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

ตอนที่ 7 สมมติฐานที่ 1: นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพศหญิงและชาย มีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดิตและการป้องกันสิ่งเสียดิตแตกต่างกัน

ผลการทดสอบเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนหญิงมีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดิตและการป้องกันสิ่งเสียดิตแตกต่างจากนักเรียนชาย โดยที่นักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ย 10.79 คะแนน และนักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ย 9.46 คะแนน

ตอนที่ 8 สมมติฐานที่ 2: นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 และ 3 มีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดิตและการป้องกันสิ่งเสียดิตแตกต่างกัน

ผลการทดสอบเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 และ 3 มีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดิตและการป้องกันสิ่งเสียดิตแตกต่างกัน และจากการทดสอบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดิตและการป้องกันสิ่งเสียดิตแตกต่างจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 10.65 และ 10.19 คะแนน ซึ่งไม่แตกต่างกัน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 8.86 คะแนน ซึ่งน้อยกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2

ตอนที่ 9 สมมติฐานที่ 3: การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสียดิตและการป้องกันสิ่งเสียดิตจากสื่อมวลชน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์กับ ระดับความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดิตและการป้องกันสิ่งเสียดิต

ผลการทดสอบเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสียดิตและการป้องกันสิ่งเสียดิตจากสื่อมวลชน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์พอสมควร กับระดับความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดิตและการป้องกันสิ่งเสียดิต

ตอนที่ 10 สมมติฐานที่ 4: ลีอบุคคลที่สนทนาคือเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดกับนักเรียนมากที่สุด มักจะเป็นลีอบุคคลที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากที่สุด

ผลการทดสอบเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ บุคคลที่สนทนาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดกับนักเรียนมากที่สุด มีความสัมพันธ์กับบุคคลที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากที่สุด กล่าวคือ มักจะเป็นบุคคลคนเดียว และพบว่า ส่วนใหญ่แล้วครู/อาจารย์ คือ บุคคลที่สนทนาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดกับนักเรียนมากที่สุด และยังเป็นบุคคลที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดมากที่สุดอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การเปิดรับสื่อมวลชนเรื่องทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ ชอบดูโทรทัศน์น้อยที่สุด คือ ดูโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน โดยมากกว่า 3 ชั่วโมง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ พรรณลีย์ เทพลักษณ์เลขา (2506:7) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อรายการโทรทัศน์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบดูโทรทัศน์มากที่สุด โดยจะใช้เวลาดูวันละ 3 ชั่วโมง 6 นาที 36 วินาที หรือหากจะคิดเป็นระยะเวลาเฉลี่ยต่อสัปดาห์ จากการศึกษารายชื่อของ ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ (2524:14-19) เรื่อง สื่อมวลชนครอบครัวและวัยรุ่นไทย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์เฉลี่ย 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และจากการศึกษาของ สุกัญญา ตีระวนิช (2522:140-141) เรื่อง อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร พบว่า สื่อที่เด็กส่วนใหญ่ชอบมากที่สุดคือ โทรทัศน์ และผลการศึกษารายชื่อของ ยังสลดคล้องกับ บำรุง สุขพรรณ (2526:169-170) และ อัจฉราพรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2528:12) คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ชอบดูโทรทัศน์มากที่สุด และประเภทเนื้อหาทั่วไปที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบมากที่สุด คือ การ์ตูน ข่าว/วิเคราะห์ข่าว ดนตรี/คอนเสิร์ต ละคร เกมโชว์ ทอล์คโชว์และกีฬา ดนตรี/คอนเสิร์ต การศึกษารายการสำหรับเด็ก ซึ่งหากไม่นับเนื้อหาประเภทการ์ตูนแล้ว จะเห็นได้ว่า เนื้อหาประเภทข่าว/วิเคราะห์ข่าว เป็นเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบมากที่สุดซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น ของ พรรณลีย์ เทพลักษณ์เลขา ที่พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับเนื้อหาประเภท

ดนตรี/คอนเสิร์ตมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง และเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนชอบเนื้อหาประเภทข่าว/วิเคราะห์ข่าว มากกว่าดนตรี/คอนเสิร์ต ซึ่งที่เป็นเช่นนั้น อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันนี้ ได้มีการขยายเวลาออกอากาศเนื้อหาประเภทข่าว/วิเคราะห์ข่าวทางโทรทัศน์มากขึ้นจากเดิม เช่น ข่าวภาคเช้า(ประมาณ 6:00 น.) ข่าวภาคกลางวัน(ประมาณ 12:00 น.) ข่าวภาคค่ำ(ประมาณ 18.45 น.) ข่าวภาคดึก(ประมาณ 24:00 น.) และมีข่าวสั้นแทรกเป็นระยะทุก ๆ 1 หรือ 2 ชั่วโมง ดังนั้น โอกาสที่นักเรียนส่วนใหญ่จะได้ดูเนื้อหาประเภทข่าว/วิเคราะห์ข่าวจึงมีมากขึ้น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะดูโทรทัศน์ร่วมกับผู้อื่นหรือเพียงลำพังก็ตาม

สำหรับสื่อมวลชนที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่เปิดรับมากที่สุด รองจากโทรทัศน์คือ หนังสือพิมพ์โดยอ่านเกือบทุกวัน แต่ใช้เวลาอ่านน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุกัญญา ตีระวนิช คือนักเรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์เป็นอันดับสองรองจากโทรทัศน์ แต่แตกต่างจากการศึกษาของพรณลีย์ เทพลักษณ์ เลขา ดวงเดือน พันธมานาวินและคณะ บำรุง สุขพรรณ และอัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา คือนักเรียนส่วนใหญ่ชอบฟังวิทยุเป็นอันดับสองรองจากชมโทรทัศน์ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สาเหตุที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่ารับฟังวิทยุ อาจจะเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันนี้ รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะเมื่อเทียบสัดส่วนกับหนังสือพิมพ์ในสมัยที่ผ่านมา นั้นจะพบว่า ปัจจุบันเนื้อหาประเภทบันเทิง เช่น ละคร นักร้อง ดารา หรือคอลัมน์ต่าง ๆ เช่น ซุบซิบดาราหรือแฉดวงคนบันเทิงต่าง ๆ หรือแม้แต่เนื้อหาทางการศึกษา เกร็ดความรู้ต่าง ๆ ก็มีปริมาณมากขึ้น และรูปแบบการนำเสนอก็น่าสนใจมากขึ้น และอีกประการหนึ่งคือ จุดรวมตัวของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลนั้น พบว่านอกจากแผงหนังสือพิมพ์ที่ห้องสมุดยังมีแผงหนังสือพิมพ์ของโรงเรียนตั้งอยู่กระจายหลายแห่ง เช่น หน้าห้องธุรการ หรือทางแยกระหว่างอาคารเรียน โรงอาหาร หรือห้องประชุมทำกิจกรรมรวม เป็นต้น ซึ่งทำให้นักเรียนสนใจและอ่านหนังสือพิมพ์มากขึ้น แต่เรื่องระยะเวลาเฉลี่ยต่อวันของการอ่านหนังสือพิมพ์นั้น พบว่ามีน้อยกว่าการรับฟังวิทยุ คือ น้อยกว่า 1 ชั่วโมงซึ่งอาจจะมาจาก ความสนใจ ความชอบที่จะเลือกอ่านเนื้อหา ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านเนื้อหาประเภทบันเทิง/ดารา/นักร้อง มากที่สุด รองลงมาคือ สารคดี/เกร็ดความรู้ซึ่งมีประมาณ 2-3 หน้า ในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ประกอบกับโอกาส หรือเวลาที่นักเรียนส่วนใหญ่จะได้อ่านหนังสือพิมพ์อย่างเต็มที่มันน้อยในช่วง เวลาที่อยู่โรงเรียน และจำนวนหนังสือพิมพ์ก็ไม่เพียงพอกับสัดส่วนของจำนวนนักเรียน ทำให้นักเรียนเลือกที่จะอ่านเนื้อหาที่ตนชอบและสนใจมากกว่าการอ่านเนื้อหาประเภทอื่น และอีกประการหนึ่งก็คือ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเปิดรับเนื้อหาอื่น จากสื่อประเภทอื่นได้ เช่น

เปิดรับชมข่าว/วิเคราะห์ข่าว จากโทรทัศน์ ซึ่งมีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ และมีความหลากหลายมากขึ้น ประกอบกับช่วงเวลาในการนำเสนอข่าวก็มีมากขึ้น ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

สื่อมวลชนที่นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับมากที่สุดเป็นอันดับสาม ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุกัญญา ตีระวนิช คือ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่รับฟังวิทยุมากเป็นอันดับสาม แต่ใช้เวลารับฟังวิทยุประมาณ 1-2 ชั่วโมง ซึ่งมากกว่าการอ่านหนังสือพิมพ์ และสาเหตุที่ใช้เวลาโดยเฉลี่ยต่อวันรับฟังวิทยุมากกว่าอ่านหนังสือพิมพ์ เนื่องจากเวลากระจายเสียงของรายการวิทยุโดยเฉลี่ยแล้ว คือประมาณ 1-2 ชั่วโมง หรือ 2-4 ช่วง ๆ ละ 30 นาทีโดยประมาณ สำหรับประเภทเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบรับฟังมากที่สุดและบ่อยมาก คือ รายการเพลง รองลงมา คือ ข่าว สารคดี ละคร การศึกษา ตอบปัญหา และรายการสำหรับเยาวชน ซึ่งสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้รายการเพลงยังคงเป็นที่นิยมมากที่สุดของนักเรียนส่วนใหญ่ อาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่นิยมรับฟังวิทยุเพื่อความบันเทิง ประกอบกับสัดส่วนเนื้อหาส่วนใหญ่ของรายการวิทยุที่กระจายเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ และจากส่วนกลาง เช่น เรดิโอโทวทแซทเทลไลท์ ซึ่งกระจายเสียงตามจังหวัดใหญ่ ๆ ของประเทศไทย มักเป็นรายการเพลงประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะเพลงไทยสากลซึ่งนำเสนอเพลงที่ทันสมัยและติดหูกลุ่มผู้ฟังที่เป็นเด็กวัยรุ่นได้ง่าย และที่เห็นได้ชัดก็คือ วิทยุเป็นสื่อที่กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายที่สุด และมีผลการสื่อสารโต้ตอบได้อย่างทันทีทันใด โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันนี้ มีเครื่องมือการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์สายตรงสู่ผู้ดำเนินรายการ หรือ ดีเจ.(Disc Jockey) หรือแม้กระทั่งวิทยุติดตามตัว ประกอบกับการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังสามารถติดต่อเข้ามาทางรายการโดยตรง เพื่อตอบหรือหาปัญหา เพื่อขอเพลงที่ชอบฟัง หรือเพื่อสนทนากับผู้ดำเนินรายการโดยตรง เป็นต้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำเนินรายการเพลงไทยสากลที่มีชื่อเสียง มีลีลาการจัดรายการที่สนุกสนานใจกลุ่มผู้ฟังวัยรุ่นเหล่านี้ ดังนั้น นอกจากการรับฟังวิทยุเพื่อความบันเทิงแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่ยังใช้วิทยุเพื่อตอบปัญหา ขอเพลง หรือสนทนากับผู้ดำเนินรายการ และพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ ยังใช้รายการวิทยุเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อน เช่น รายการบันไดดนตรี ทางสถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นรายการที่มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยเคยร่วมดำเนินรายการในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อประมาณ พ.ศ.2535 โดยเป็นผู้ตอบจดหมาย หรือเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารของนักเรียนกลุ่มนี้ และพบว่า มีทั้งการติดต่อส่งข่าวสาร หรือการแซวระหว่างโรงเรียน ระหว่างระดับชั้น หรือภายในห้องเรียนเดียวกัน ทั้งนักเรียนหญิงและชาย ทั้งนี้ แม้แต่รายการอื่น ๆ ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นรายการทั่วไป ก็ยังเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ฟังเข้าร่วมในรายการได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยว่า เหตุใด สื่อ

วิทยุกระจายเสียงจึงยังคงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอยู่ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของจังหวัดเชียงใหม่ในขณะนี้

และสื่อสุดท้ายที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่นิยมเปิดรับน้อยที่สุด คือ นิตยสาร ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่อ่านนาน ๆ ครั้ง และใช้เวลาอ่านน้อยกว่า 1 ชั่วโมง เนื้อหาส่วนใหญ่ที่ชอบอ่านมากที่สุด คือ บันเทิง/ดารา/นักร้อง รองลงมาคือ สารคดี/เกร็ดความรู้ บทความต่าง ๆ การศึกษา ดนตรี/กีฬาชีวิตและสุขภาพ บทความต่าง ๆ และเนื้อหาที่ไม่อ่านเลย ได้แก่ สุขชิบนิเทศ ดุดวง เป็นต้น ซึ่งสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้อ่านนิตยสาร เนื่องจากว่านิตยสารส่วนใหญ่แล้ว มีราคาค่อนข้างแพงเมื่อพิจารณาประกอบกับรายได้หรือเงินค่าขนมของนักเรียนส่วนใหญ่ ซึ่งเฉลี่ยประมาณเดือนละ 400-500 บาทแล้ว และสิ่งที่เห็นไปได้มากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่แทบจะกล่าวได้ว่า ได้รวมเอาเนื้อหาเกือบจะทุกประเภท ประกอบกับมีการนำเสนอที่น่าสนใจและหลากหลายกว่าและได้เปรียบตรงที่มีทั้งภาพและเสียงประกอบด้วย ดังนั้นนักเรียนส่วนใหญ่จึงใช้เวลาหมดไปกับการรับชมโทรทัศน์มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่นิยมเปิดรับมากที่สุดขณะนี้ คือ โทรทัศน์ และใช้เวลารับชมโทรทัศน์มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ เพราะสื่อโทรทัศน์แทบจะรวมเอาเนื้อหาเกือบทุกประเภท ประกอบกับรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจและมีหลากหลายรูปแบบ และการรับเนื้อหาข่าวสารนั้นสะดวกสบาย เพราะมีทั้งภาพและเสียงประกอบทำให้น่าสนใจน่าติดตามและไม่น่าเบื่อ สื่อรองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ ซึ่งหากจะพิจารณาในเรื่องของความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อแล้ว พบว่าเป็นสื่อที่นักเรียนส่วนใหญ่อ่านเกือบทุกวันซึ่งมากกว่าการรับฟังวิทยุซึ่งรับฟังบ่อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากมีจุดที่ตั้งแผงหนังสือพิมพ์หลายแห่งในบริเวณโรงเรียน ประกอบกับนักเรียนสามารถเลือกอ่านเนื้อหาที่ชอบได้ง่ายในเวลาจำกัด จึงทำให้ใช้เวลาอ่านน้อยแต่ติดตามอ่านเกือบทุกวัน แต่หากจะพิจารณาในเรื่องระยะเวลาที่เปิดรับสื่อแล้ว พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์น้อยกว่า 1 ชั่วโมง น้อยกว่าการรับฟังวิทยุ ซึ่งใช้เวลารับฟังประมาณ 1-2 ชั่วโมง กล่าวคือ ฟังบ่อยครั้งแต่รับฟังรายการที่ชอบ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วระยะเวลาโดยเฉลี่ยต่อรายการวิทยุรายการหนึ่งประมาณ 1-2 ชั่วโมงหรือประมาณ 2-4 ช่วง ช่วงละ 30 นาที และสื่อสุดท้ายที่นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับน้อยที่สุด คือ นิตยสาร โดยอ่านนาน ๆ ครั้ง และอ่านน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ซึ่งข้อสันนิษฐานประการหนึ่งคือ นิตยสารส่วนใหญ่มีราคาค่อนข้างแพงและอย่างที่ได้อธิบายไว้แล้วข้างต้น คือ ความดึงดูดของสื่อโทรทัศน์ ทำให้นิตยสารยังคงไม่เป็นที่นิยมนักในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่

และเมื่อพิจารณาและทดสอบปัจจัยอื่น ๆ กับการเปิดรับสื่อมวลชนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่แล้ว พบว่า จำนวนพี่น้อง ลักษณะการอยู่อาศัย และอาชีพของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน (ภาคผนวก) ซึ่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งว่า การเลือกเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภทของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ นั้นขึ้นอยู่กับความสนใจ ความชอบและความต้องการของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นพี่น้องมากหรือน้อยหรือเป็นบุตรโอรส หรือไม่ว่าจะพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา หรือบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรืออยู่กับญาติหรือผู้อื่นที่ไม่ใช่ญาติ หรือแม้กระทั่งอาชีพของผู้ปกครองก็ตาม แต่หากว่าเป็นสื่อบุคคลซึ่งจะได้กล่าวต่อไปนั้น พบว่า จำนวนพี่น้องมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน นั่นคือ นักเรียนส่วนใหญ่ที่มีจำนวนพี่น้องมากก็จะมีโอกาสเปิดรับสื่อมวลชนมากตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมีความคุ้นเคยกับการอยู่เป็นกลุ่มพี่น้องมากกว่านักเรียนที่เป็นบุตรโอรส จึงมีโอกาสสนทนาวิสาสะกับบุคคลหลายสถานะมากกว่าและไม่เกิดอาการเกือเขินที่จะเข้าสมาคมกับผู้อื่น เหมือนกับนักเรียนที่เป็นบุตรโอรส

การเปิดรับสื่อมวลชน เรื่องทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าลักษณะการสนทนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ นักเรียนมักจะเป็นฝ่ายรับฟังการสนทนามากกว่าที่จะเป็นผู้เริ่มต้นการสนทนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วัฒนธรรมและวิถีภาวะต่ำกว่าผู้ที่ตนสนทนาด้วย และลักษณะหนึ่งของนักเรียนไทยโดยทั่วไปที่ส่วนใหญ่ไม่ชอบการแสดงออก เรื่องของความคิดเห็นเหมือนกับนักเรียนต่างชาติ ดังเช่นที่เคยมีบทความและรายงานการศึกษาหลายฉบับ ที่เกี่ยวกับลักษณะของการศึกษาของนักเรียนไทย ประกอบกับความเคยชินของนักเรียนส่วนใหญ่ที่เกิดจากลักษณะการเรียนการสอนในชั้นเรียน เช่น นักเรียนมักจะเป็นฝ่ายรับฟังเนื้อหาต่าง ๆ จากครู/อาจารย์ และไม่ค่อยมีความกล้าที่จะถามเมื่อตนไม่เข้าใจสิ่งที่ครู/อาจารย์สอน รวมถึงจากค่านิยมเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา/ผู้ปกครองหรือครู/อาจารย์ที่ว่าเด็กดีควรเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ และการโต้เถียงหรือใช้วาจาออกย้อนกับผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโสนั้นเป็นการกระทำที่ไม่สุภาพ เป็นสิ่งที่ไม่สมควร จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ หรือเด็กในวัยนี้เกิดความไม่แน่ใจ ไม่มั่นใจว่าเรื่องใดควรถามผู้ใหญ่ หรือเรื่องใดควรพูด/เล่าให้ผู้ใหญ่ฟังดีหรือไม่ด้วยความกลัวว่าผู้ใหญ่จะดุหรือว่ากล่าวนั่นเอง

สำหรับ เรื่องของบุคคลในครอบครัวที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ มีความสนิทสนมด้วยมากที่สุด ซึ่งจากการสังเกตและวิเคราะห์จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคคลที่นักเรียน

สนิทสนมด้วยมากที่สุด เป็นบุคคลคนเดียวที่นักเรียนไว้วางใจมากที่สุด นั่นคือ มารดา
ไม่ว่านักเรียนจะพักอาศัยอยู่กับญาติหรือบิดาหรือผู้อื่นก็ตาม (ยกเว้นกรณีที่มารดาถึงแก่กรรมแล้ว)
บุคคลที่นักเรียนส่วนใหญ่ไว้วางใจมากที่สุดและสนิทสนมด้วยมากที่สุด คือ มารดา ซึ่งปัจจัยสำคัญ
ที่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนในประเด็นนี้ คือ สายใย หรือ ความผูกพันระหว่างมารดาและบุตร
นั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะแยกกันได้ และเป็นความรักที่ยิ่งใหญ่จากผู้ให้กำเนิดถ่ายทอดสู่บุตรของตน
นั่นเอง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในวัยนี้ หรือแม้แต่กระทั่งวัยผู้ใหญ่ก็ตาม ความรักของมารดาก็มิได้
เปลี่ยนแปลงไป หรือแม้ว่าบุตรจะเป็นอย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์หรือสายใยนี้ไม่สามารถตัดขาด
ได้ และเมื่อพิจารณาประกอบกับสถานการณ์สมมติในการวิจัยครั้งนี้ว่า ในกรณีที่นักเรียนตัดสินใจเสียด
บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาด้วย คือ มารดา ดังนั้น จะเห็นได้ว่า มารดา นอกจากจะเป็นผู้ที่
ให้กำเนิด ให้นม อุ้มชูเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนให้กระทำแต่ความดีงามด้วยความรักอันหาค่ามิได้แล้ว
มารดายังเป็นบุคคลที่นักเรียน หรือแม้แต่มนุษย์ทุกคน สามารถไว้วางใจได้อย่างสนิทใจมากที่สุด
เป็นที่ปรึกษายามที่บุตรมีปัญหา หรือตกอยู่ในความลำบาก หรือทุกข์ยากทรมาน หรือแม้แต่ยามที่บุตร
มีความสุข ประสบความสำเร็จในชีวิต อีกทั้งยังเป็นผู้ที่แทบจะไม่เคยปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ
บุตรของตนมากที่สุดอีกด้วยนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่า เหตุใด มารดาจึงเป็น
บุคคลที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่หรือแม้แต่คนทั่วไปให้ความสนิทสนมและไว้วางใจ
มากที่สุด ในบรรดาสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด

เมื่อพิจารณาเรื่องของจำนวนเพื่อนที่สนิทสนมแล้ว พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นส่วนใหญ่ มีเพื่อนสนิทมากกว่า 5 คน ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับลักษณะพัฒนาการทางสังคม
ของเด็กในวัยนี้ของอีริก เอช. อีริคสัน (Erik H. Erikson, 1970 อ้างใน โสภกา ซปีลมันน์,
2536) กล่าวว่า เมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กก็จะเริ่มเข้าไปเกี่ยวข้องกับสังคมมากขึ้น นั่นคือ
การเริ่มรู้จักคบหาสมาคมกับเด็กคนอื่นในรุ่นราวคราวเดียวกัน กลายเป็นเพื่อนกัน และเมื่อเข้าสู่
วัยรุ่นตอนต้น เพื่อนก็จะเข้ามามีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเด็กเอง ดังเช่นที่
กรอนlund (Gronlund, 1959:232) และเอลิซาเบท บี เฮิร์ลอค (Elizabeth B. Hurlock,
1949&1963) นักจิตวิทยาวัยรุ่น กล่าวว่า เมื่อเด็กในวัยนี้ได้มีโอกาสรวมกลุ่มกันหรือเป็นเพื่อนกัน
จะมีความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กจะได้รับรู้บทบาทว่าตนควรปฏิบัติตน
อย่างไรเมื่ออยู่รวมกันกับกลุ่มเพื่อน เมื่อเด็กเข้ากับกลุ่มเพื่อน ได้ดีก็จะทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจ
มีความมั่นใจ ที่เพื่อนยอมรับตนเอง และเกิดความเชื่อมั่นในตนเองรวมถึงผู้อื่นตามมา และจาก
การศึกษาของ สูซ่า จันท์เอม (2529:31-32) เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนของเด็กวัยรุ่นตอน
ต้น พบว่าเด็กจะเลือกคบเพื่อนเพศเดียวกันเป็นกลุ่ม ๆ โดยเด็กจะมีเพื่อนที่สนิทมากที่สุดอยู่คนหนึ่ง

ที่สามารถเล่าความลับหรือเรื่องส่วนตัวให้ฟังได้ และเมื่อเด็กเหล่านี้เรียนในระดับสูงขึ้นกลุ่มเพื่อนก็จะมีขนาดเล็กลง และในเรื่องของความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามนั้น พบว่า เด็กหญิงจะรู้สึกสนใจเพศชายก่อน ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กหญิงมีวุฒิภาวะทางเพศเร็วกว่าเด็กชายวัยเดียวกันนั่นเอง และในเรื่องของการคบเพื่อนนั้น เด็กในวัยนี้รู้สึกว่า การคบเพื่อนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ดังนั้น กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อเด็กมากเช่นเดียวกัน โดยเด็กจะมีลักษณะการเลือกคบเพื่อนมากขึ้น เช่น มีนิสัยคล้ายตน หรือมีรสนิยมตรงกัน มีทัศนคติคล้ายคลึงกัน เป็นต้น ดังเช่นการศึกษาของ สมบูรณ์ จ่างจิต (2514 อ้างใน สุชา จันทน์เอม, 2529:131) เรื่อง ความคิดเห็นในการคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย พบว่า ทางด้านลักษณะภายนอก นักเรียนส่วนใหญ่ชอบเพื่อนที่มีหน้าตาดี แสดงความเป็นมิตรอันดีทั้งนี้ แต่งกายสะอาดและทันสมัย มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ด้านบุคลิก/ลักษณะนิสัย คือ ร่าเริง มีอารมณ์ขัน สุขภาพเรียบร้อย เข้มแข็ง ว่องไว และทางด้านอารมณ์คือ เป็นคนที่มีความอดทนอดกลั้นความรู้สึกไม่พอใจได้ดี ใจเย็น ไม่แสดงความรู้สึกมากเกินควร และไม่บ่นถึงความทุกข์ยาก ลักษณะด้านการแสดงออกทางสังคม คือ มีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีอารมณ์ขัน ใจเย็น เรียบร้อย และรับความยุติธรรม ลักษณะด้านความสามารถทั่วไป คือ ชอบเพื่อนที่มีความสามารถด้านการกีฬา การพูด การเรียน ศิลปะและร้องเพลง ส่วนในด้านการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นนั้น พบว่า ชอบเพื่อนที่มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักกาลเทศะ ไม่ถือตัว และไม่ขัดใจเพื่อน และในด้านการให้ความช่วยเหลือทางสังคม พบว่า เด็กชอบเพื่อนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น บุตรจาสุขภาพ มีความอดทน ช่วยเพื่อนทำงานเต็มที่ ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น และไม่ถือตัว เป็นต้น

ในเรื่องความบ่อยครั้งและระยะเวลาในการสนทนากับสื่อบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ พบว่า บุคคลที่นักเรียนสนทนาด้วยเป็นประจำทุกวัน และใช้เวลาสนทนาด้วยมากกว่าสามชั่วโมง บุคคลในครอบครัว ได้แก่ บิดา/มารดา/พี่/น้อง ซึ่งพอที่จะทำให้ผู้วิจัยสามารถสันนิษฐานเกี่ยวกับลักษณะของความสัมพันธ์หรือความผูกพันภายในครอบครัวได้ดังนี้ คือ ครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีลักษณะการปกครองภายในค่อนข้างเป็นแบบเสรีประชาธิปไตย คือ บิดามารดาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รับผิดชอบร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและในภารกิจอื่น ๆ ของครอบครัว บิดามารดาสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก ให้ความรักความเอาใจใส่ต่อบุตรเป็นอย่างดี ทำให้กลุ่มเด็กซึ่งเป็นกลุ่มศึกษากลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มีความไว้วางใจและสนิทสนมกับมารดาและบิดามากที่สุด ซึ่งพิจารณาจากในกรณีที่เด็กมีปัญหาหรือก่อกวนใจหรือเกิดความเครียด ทางออกที่เด็กส่วนใหญ่เลือก คือ ปรึกษาบิดามารดา/ผู้ปกครองมากที่สุด และเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่แล้วมีรูปแบบที่ค่อนข้างจะ

เป็นแบบผสมระหว่างการสื่อสารแบบเปิด(Opened family Communication) และการสื่อสารแบบปล่อย(Random family Communication) ดังที่แคนเทอร์ (Kantor) และ เลร์ (Lehr) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญการศึกษาวิจัยในสาขาสื่อสารในครอบครัวได้จำแนกไว้ในบทที่ 2 นั่นคือ ถึงแม้ว่าบิดามารดาจะมีอำนาจในบ้านมากกว่าบุตร แต่ก็มีบทบาทเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เช่น กฎระเบียบของครอบครัวเป็นสิ่งที่ผ่อนผันและเปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างง่าย และเปิดโอกาสให้บุตรได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกได้โดยบิดามารดามีส่วนช่วยสอดส่องดูแลอยู่ห่าง ๆ ร่วมกันนี้ ก็รับอิทธิพลจากภายนอกอยู่เสมอตามอัธยาศัยของแต่ละคนรวมถึงการเลือกเปิดรับสื่อมวลชนด้วย และลักษณะการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวแบบนี้มักเป็นไปตามสบายในแบบฉบับของแต่ละคน ซึ่งหากเมื่อใดที่สภาพการณ์ในครอบครัวดำเนินไปอย่างราบรื่น บุคคลในครอบครัวก็มีความสามัคคีและมีความสัมพันธ์กันมาก แต่หากเมื่อใดที่ดำเนินไปอย่างชุลมลุกก็อาจจะทำให้เกิดความแตกร้างในครอบครัวได้ง่าย ซึ่งเด็ก ๆ อาจจะถูกปล่อยปละละเลย ไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างเพียงพอ และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวตามแบบของ แมคลาวด์ แชฟฟี และแวนแมน (McLeod, Chaffee and Wackman, 1973:349-364)แล้ว พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างเป็นแบบ Socio-orientation คือ มักจะอบรมให้เด็กรักษาความสามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับบิดามารดาและบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว บิดามารดาจะสนับสนุนเด็กให้ปรับตัวเข้ากับสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวและเพื่อน ๆ สอนให้หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง เด็กจะต้องรู้จักระงับความโกรธและยอมจำนนในการถกเถียงปัญหาเพื่อมิให้มีการขัดแย้งหรือความยุ่งยากเกิดขึ้น ครอบครัวแบบนี้สอนให้เด็กเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งลักษณะของเด็กที่จะพบในครอบครัวที่เป็น Socio-orientation คือ ประการแรก เด็กจะมีลักษณะยอมจำนนต่อการยอมรับ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ไม่ให้โต้เถียงผู้ที่มีอาวุโสกว่าตน และผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า ประการที่สองคือ เด็กได้รับการเรียนรู้ให้หลีกเลี่ยงสถานการณ์จริง โดยถูกสอนว่า หนทางที่ดีที่สุดในการหลีกเลี่ยงความเดือดร้อน คือ หนีจากสิ่งนั้น ซึ่งสิ่งที่สามารถสังเกตได้ประการหนึ่งจากการวิจัยครั้งนี้คือ ลักษณะการสนทนาของเด็กดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า เด็กส่วนใหญ่มักจะเป็นฝ่ายที่รับฟังการสนทนามากกว่า นั่นเอง

ส่วนบุคคลภายนอกที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ได้สนทนาเป็นประจำทุกวัน และใช้เวลามากกว่าสามชั่วโมง คือ กลุ่มเพื่อนสนิท ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่า การใช้ชีวิตส่วนใหญ่ของเด็กเหล่านี้ คือ การเล่าเรียนศึกษาหาความรู้ในโรงเรียน และเป็นช่วงเวลาที่ได้พบปะกับเพื่อนค่อนข้างมาก ดังนั้น โอกาสที่นักเรียนส่วนใหญ่จะสนทนากับเพื่อนจึงมีมากขึ้นตามไปด้วย และกลุ่มเพื่อนเหล่านี้ ต่างก็มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของพวกเขาด้วย ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นเกี่ยวกับเรื่องของอิทธิพลหรือบทบาทของเพื่อนต่อเด็กวัยรุ่นในระยนี้ นั่นเอง และสำหรับบุคคล

ภายนอกที่นักเรียนส่วนใหญ่พบปะสนทนาด้วยเป็นประจำทุกวัน แต่ใช้เวลาสนทนาด้วยน้อยกว่าหนึ่ง ชั่วโมง คือ ครู/อาจารย์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โดยส่วนมากแล้ว ครู/อาจารย์มักจะเป็นฝ่ายสอนหรือถ่ายทอดความรู้ในชั่วโมงเรียน โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่เป็นฝ่ายรับฟังมากกว่า และระดับความสัมพันธ์ระหว่างครู/อาจารย์กับนักเรียนส่วนใหญ่ นั้น ก็มีเพียงแค่การเป็นผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดกับการเป็นผู้รับเนื้อหาวิชาหรือผู้เรียนเท่านั้น ประกอบกับความเคารพยำเกรงต่อครู/อาจารย์ ของนักเรียนก็เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งเช่นกัน ที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยกล้าที่จะเข้าไปพูดคุยสนทนาด้วย

และเมื่อพิจารณาถึงประเภทเนื้อหาทั่วไปที่นักเรียนส่วนใหญ่เลือกสนทนากับบุคคลต่าง ๆ พบว่า หากเป็นเรื่องการเงินแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่มักพูดคุยปรึกษากับบิดา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโดยส่วนมากแล้ว บิดามักจะเป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นฝ่ายหารายได้เข้าสู่ครอบครัวนั่นเอง ส่วนเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพนั้น นักเรียนส่วนใหญ่มักพูดคุยปรึกษากับมารดา ซึ่งอาจจะเป็นเพราะความผูกพันใกล้ชิด และความห่วงใยของมารดาที่มีต่อบุตร ประกอบกับเป็นหน้าที่ที่รอบทบาทโดยธรรมชาติของผู้ที่เป็นมารดา ว่าเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองดูแลเอาใจใส่เรื่องสุขภาพอนามัยและเกือบจะทุกเรื่องของบุตร ซึ่งจากกรณีสมมติในแบบสอบถามที่ว่า หากว่านักเรียนตัดสินใจเสด็จแล้ว บุคคลแรกที่นักเรียนส่วนใหญ่จะไปปรึกษาคือ มารดา นั่นเอง ส่วนเรื่องทั่ว ๆ ไปนั้นนักเรียนส่วนใหญ่ มักจะสนทนากับบุคคลทั่วไปภายในครอบครัว เช่น พี่น้อง ญาติที่อาศัยอยู่ด้วย แต่หากนักเรียนคนใดเป็นน้อง ก็มักจะพูดคุยปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับพี่มากกว่าผู้อื่นในบ้าน สำหรับเพื่อนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่เลือกที่จะพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนกันเองหรือในกรณีที่นักเรียนระดับสูงขึ้นไป เช่น ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเริ่มมีการคบหากับเพื่อนต่างเพศแล้ว ก็มักจะพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศที่ตนกำลังคบอยู่ด้วย และหากเป็นเรื่องของการเรียนหรือวิชาต่าง ๆ แล้ว นักเรียนส่วนใหญ่ ก็เลือกที่จะพูดคุยปรึกษากับครู/อาจารย์

การเปิดรับสื่อมวลชน เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่เปิดรับเนื้อหาเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนทุกประเภทพอสมควร และเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดในระดับปานกลาง โดยจากการฟังวิทยุ นั้น พบว่าประเภทเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจมากที่สุด คือ วิธีป้องกันสิ่งเสพติด รองลงมาคือ อันตรายของสิ่งเสพติด ชนิด/ประเภทของสิ่งเสพติด ลักษณะของผู้ติดสิ่งเสพติด และเข้าใจ

น้อยที่สุด คือ ความหมายของสิ่งเสียดสี ส่วนระดับความเข้าใจ เรื่องสิ่งเสียดสีและการป้องกันสิ่งเสียดสี จากการรับชมโทรทัศน์ พบว่า มีระดับความเข้าใจเหมือนกับการอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสาร คือ ประเภทเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจมากที่สุด คือ วิธีป้องกันสิ่งเสียดสี รองลงมา คือ อันตรายของสิ่งเสียดสี ลักษณะของผู้ตีสิ่งเสียดสี ชนิด/ประเภทของสิ่งเสียดสี และเข้าใจน้อยที่สุด คือ ความหมายของสิ่งเสียดสี

เมื่อพิจารณาจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับ การป้องกันสิ่งเสียดสีมากที่สุด รองลงมาคือ อันตรายของสิ่งเสียดสี และแตกต่างกันตรงที่เนื้อหาอันดับสามและสี่ คือ ชนิด/ประเภทของสิ่งเสียดสี และลักษณะของผู้ตีสิ่งเสียดสี ซึ่งแตกต่างกันไม่มากนัก แต่ประเภทเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจน้อยที่สุด คือ ความหมายของสิ่งเสียดสี ซึ่งเมื่อนำมาจากการให้คำตอบเกี่ยวกับความหมายของสิ่งเสียดสีของนักเรียนส่วนใหญ่ พบว่า อธิบายความหมายได้ไม่ชัดเจน โดยมองแค่ว่าเป็นสารหรือยาใด ๆ ที่เสียดเข้าไปแล้วทำให้ร่างกายทรุดโทรม หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของตนเอง สังคมและทำให้เสียอนาคตแต่เพียงประเด็นใดประเด็นหนึ่ง และยังพบว่า มีนักเรียนที่ตอบนอกประเด็นหรือไม่ตอบถึง 12 คน ซึ่งในประเด็นเนื้อหาอื่น ๆ นั้น นักเรียนส่วนใหญ่สามารถตอบได้เป็นส่วนมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสับสนเกี่ยวกับคำว่า "ยาเสียดสี" หรือ "สิ่งเสียดสี" ซึ่งจะเกี่ยวโยงไปถึงชนิด/ประเภทของสิ่งเสียดสีอีกด้วย และประกอบกับจากการพิจารณาเรื่องการเผยแพร่เนื้อหาส่วนใหญ่ทางสื่อมวลชนนั้น มักพบว่า เป็นเรื่องของอันตรายและวิธีการป้องกันสิ่งเสียดสีมากกว่า หากประเด็นอื่น ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า ได้มีการสอดแทรกเนื้อหาเรื่องสิ่งเสียดสี/ยาเสียดสีและการป้องกันในหลักสูตรการศึกษาของนักเรียนแล้ว ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในเรื่องการเปิดรับสื่อบุคคล เรื่องสิ่งเสียดสีและการป้องกันสิ่งเสียดสี

การเปิดรับสื่อบุคคล เรื่องสิ่งเสียดสีและการป้องกันสิ่งเสียดสีของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า บุคคลที่สนทนา เรื่องสิ่งเสียดสีและการป้องกันสิ่งเสียดสีกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ครู/อาจารย์ รองลงมาคือ มารดา และอันดับสามคือ เพื่อนสนิท และบุคคลที่นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่า ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดสีและการป้องกันสิ่งเสียดสีมากที่สุด คือ ครู/อาจารย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ครู/อาจารย์เป็นผู้ที่มีบทบาทในเรื่อง การเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้ เรื่องสิ่งเสียดสีและการป้องกันสิ่งเสียดสีมากที่สุด และเป็นผู้ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจมากที่สุดด้วย เนื่องจากในการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้นนั้นมีวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดด้วย เช่น วิชาสุขศึกษาหรือสวดแทรกในวิชาอื่น เช่น สังคมศึกษา พลศึกษา และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวอย่างละเอียดในการวิเคราะห์หัวข้อต่อไป ดังนั้น จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจเลยว่า ครู/อาจารย์เป็นผู้ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดมากที่สุด

และเมื่อพิจารณาวิเคราะห์ในกรณีสมมติที่นักเรียนติดสิ่งเสพติด พบว่าบุคคลแรกที่นักเรียนส่วนใหญ่จะไปปรึกษาด้วย คือ มารดา ซึ่งทั้งนี้ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นเกี่ยวกับเนื้อหาทั่วไป ที่นักเรียนเสือกสนทนากับสื่อบุคคล พบว่า หากเป็นเรื่องสุขภาพอนามัยแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่มักจะไปปรึกษาคู่กับมารดา และเรื่องของการติดสิ่งเสพติดก็เช่นกันเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร เป็นสิ่งที่สำคัญมากไม่ว่าบุตรจะเป็นอย่างไร มารดายอมเป็นผู้ที่ช่วยเหลือและให้อภัยแก่บุตรเสมอ ดังนั้น จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่า ไม่ว่าบุตรจะมีปัญหาร้ายแรงเพียงใด โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพกายและสุขภาพจิตก็มักจะปรึกษากับมารดาเป็นบุคคลแรกเสมอ

สมมติฐานที่ 1: นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพศหญิงและเพศชายมีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดแตกต่างกัน

หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนหญิงมีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดแตกต่างจากนักเรียนชาย กล่าวคือ จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน นักเรียนหญิงได้คะแนนเฉลี่ย 10.79 คะแนน ส่วนนักเรียนชายได้คะแนนเฉลี่ย 9.46 คะแนน เช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยของนักจิตวิทยาวัยรุ่น คือ Freeman และ Flory (อ้างในวิมลพรรณ รวยรื่น : 2527, 60) ซึ่งได้ทดสอบความสามารถทางด้านความคิดของเด็กชายและเด็กหญิงวัยรุ่นตอนต้น พบว่า คะแนนเฉลี่ยของเด็กชายจำนวน 15 คน มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบ 245.7 คะแนน และเด็กหญิงจำนวน 11 คน มีคะแนนเฉลี่ย 246 คะแนน ซึ่งมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย และจากการศึกษาส่วนใหญ่ของนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียง คือ Jean Piaget (อ้างในวิมลพรรณ รวยรื่น : 2527, 71) พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทางเพศเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านการรับรู้ (Cognitive Development) แต่ผลจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า นักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดแตกต่างกัน และอีกประการหนึ่งคืออาจเป็นเพราะ การที่นักเรียนแต่ละคนมีความชอบ ความต้องการและความสนใจในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันไป

บางครั้ง นักเรียนชายอาจจะมึ่ระดับความร้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพนตดมากกว่านักเรียนหญิงก็ เป็นได้ เนื่องจกมมีโอกาสหรือมความเสี่ยงที่จะเข้าใจสิ่งเสพนตดมากกว่า (ซึ่งจากการวิจัย คร้้งนี้ ก็พบว่ามนักเรียนชายที่เคยใช้สิ่งเสพนตด เช่น สุรา บุหรื ในการแก้ปัญหาหรือคลายเครียด จำนวน 6 คน) แต่การเขียนคำตบหรือลักษณะการถ่ายทอความคิดออกมาเป็นตัวอักษรนั้นอาจ ไม่ชัดเจนครอบคลุม และละเอียดเหมือนกันักเรียนหญิง ซึ่งจากการวิจัยของ Droege (อ้างใน วิมลพรรณ รวยร้ : 2527,61) ได้ศึกษาความสามารถด้านความสามารถ ในการใช้ภาษาของ นักเรียนหญิงและนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนหญิงมึคะแนนเฉลี่ยด้านความ สามารถเหนือกว่านักเรียนชายในเรื่องของการพูด การเลือกใช้คำ และการถ่ายทอความคิดทาง ภาษา แต่ในทางตรงกันข้าม ในเรื่องของการคำนวณ พบว่านักเรียนชาย กลับมึคะแนนเฉลี่ยด้าน ความสามารถในการคำนวณทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนหญิง และบ้จจัยสำคัญ ที่สต่ออีกประการหนึ่ง ที่อาจกำหนดหรือบ้งชี้ได้ว่า เหตุใดระดับความร้ความเข้าใจในเรื่องราว เนื้อหาต่าง ๆ จากการเรียนและจากสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคนแต่ละเพศ มึความ แตกต่างหรือเหมือนหรือเท่าเทียมกัน นั่นคือ ความสนใจและความต้องการที่จะเรียนร้ของนักเรียน แต่ละคน ซึ่งจะ เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเลือกที่จะร้และจดจำด้วยความเข้าใจกับเรื่องราวเนื้อหา ที่สนใจ และเป็นประโยชน์ตอตนเอง ไม่ว่าจะ เป็นผลทางด้านคะแนนจากการเรียน หรือเพื่อสนอง ความต้องการส่วนตัวก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ผลจากการทดสอบระดับความร้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพนตดและการ บ้งกันสิ่งเสพนตด ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในคร้้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยเองพบว่า นักเรียน กลุ่มดังกล่าว มึ"ภูมิคุ้มกัน"มิให้ตนเองตอตกเป็นทาสสิ่งเสพนตดมากพอสมควร ทั้งนี้ จากผลการ วิจัย พบว่า ประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งเสพนตดและการบ้งกันสิ่งเสพนตดที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจ มากที่สุด คือวิธีบ้งกันตนเองมิให้ตกเป็นทาสของสิ่งเสพนตด ได้แก่ ไม่ทดลองเสพนสิ่งเสพนตดเพราะ คิดว่าโก้เก๋ ไม่หลงเชื่อคำชักชวนของคนแปลกหน้าหรือเพื่อนที่เสพนสิ่งเสพนตด ไม่เลียนแบบเพื่อน ที่เสพนสิ่งเสพนตด หลีกเลี้ยงสิ่งเสพนตดและผู้เสพน ไม่คบเพื่อนที่เสพนสิ่งเสพนตดหรือเพื่อนที่นิสัยไม่ดี หากทางแก้ไขปัญหาโดยไม่คิดถึงสิ่งเสพนตด เมื่อมึปัญหา ปรึกษาบิดามารดา/ผู้ปกครอง ครู/อาจารย์ เป็นต้น ซึ่งมีนักเรียนที่ตอบได้ถูกต้องชัดเจน คิดเป็น 3 คะแนนจำนวน 240 คน (ร้อยละ 60.0) ดังตารางที่ 23 รองลงมาคือ นิษภัย/อันตรายของสิ่งเสพนตด ได้แก่ เป็นอันตรายตอระบบต่าง ๆ ของร่างกายทำให้อวัยวะอ่อนแอ เจ็บป่วยได้ง่าย ทำให้ขาดสติ สมองเสื่อม ประสาทหลอนจน เกิดอุบัติเหตุหรือเป็นบ้า เป็นสาเหตุของปัญหาในครอบครัว ทำให้เสียการเรียน สิ้นเปลืองทรัพย์สิน เสียอนาคตและทำให้บิดามารดา/ผู้ปกครองเสียใจ เป็นต้น ซึ่งมีนักเรียนที่ตอบได้ถูกต้องชัดเจน คิดเป็น 3 คะแนนจำนวน 185 คน (ร้อยละ 46.3) ดังตารางที่ 21 ประเด็นเนื้อหาตอมา คือ

วิธีห้าม/แนะนำเพื่อนมิให้ทดลองสิ่งเสพติด และคำแนะนำ/วิธีช่วยเพื่อนที่ติดสิ่งเสพติดแล้ว และ ประเด็นเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ตอบได้เพียงบางส่วน คิดเป็น 1 คะแนนจำนวน 211 คน (ร้อยละ 52.80) ดังตารางที่ 19 คือ คิดว่า สิ่งเสพติดเป็นสารหรือยาใด ๆ ที่เป็นอันตรายต่อ สุขภาพของตนเองและสังคม ทำให้เสียอนาคต หรือตอบว่าทำให้ร่างกายทรุดโทรม เพียงประเด็น ใดประเด็นหนึ่ง ซึ่งในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องสัดส่วนประเด็นเนื้อหาที่เผยแพร่ ในหลักสูตรประกอบการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และที่เผยแพร่โดยสื่อมวลชนต่อไป

สำหรับประเด็นเนื้อหาเรื่องสาเหตุของการเสพยาสิ่งเสพติดนั้น นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่า สาเหตุแรกคือ กลุ่มใจมีปัญหา/หาทางออกไม่ได้(ร้อยละ 27.5) ดังตารางที่ 36 ซึ่ง วิมลพรรณ รวยริน(2527:7-9) กล่าวว่า เป็นลักษณะพัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้น นั่นคือ เป็นระยะ "หัวเลี้ยว หัวต่อ" ของการเปลี่ยนแปลง (Transitional Period) มักเกิดความสับสน ความไม่แน่ใจใน ตนเอง และเป็นวัยแห่งปัญหา (A Problem Age) เนื่องจากยังอยู่ในความดูแลของบิดามารดา/ ผู้ปกครอง ครู/อาจารย์ ซึ่งมักจะเป็นผู้ช่วยแก้ไขปัญหาดัง ๆ แต่ในขณะเดียวกัน วัยรุ่นตอนต้นนี้ ต้องการอิสรภาพ ทำให้บางครั้ง พวกเขาปฏิเสธความช่วยเหลือจากบิดามารดา/ผู้ปกครอง ครู/ อาจารย์ เนื่องจากคิดว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหาดัง แต่บางขณะก็เกิดความกังวลเช่นกัน ว่า วิธีแก้ไขปัญหาดังที่ตนเองคิดขึ้นนั้น จะมีผลดีหรือผลเสียอย่างไร จึงเกิดความไม่แน่ใจที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือไม่แน่ใจว่าปัญหาดังควรจะปรึกษากับใครดี ซึ่งบางคนอาจหันไปพึ่งพาส่งเสริมสิ่งเสพติดทำให้ เสียอนาคตได้ แต่จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ในเรื่องช่องทางออกในการแก้ปัญหา/ระบายความ เครียด พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เลือกที่จะพูดคุยปรึกษากับบิดามารดา/ผู้ปกครอง (ร้อยละ 30.2) มากกว่าการคิดแก้ไขปัญหาดังด้วยตนเอง(ร้อยละ 27.5) นับว่าเป็นทางออกที่ดีที่สุดของเด็กวัยนี้

สาเหตุอันดับสอง คือ เพื่อนชักชวนให้เสพยา(ร้อยละ 30.7) ดังตารางที่ 37 ซึ่งในประเด็น นี้ จะเห็นได้ว่า อิทธิพลของเพื่อน หรือกลุ่มเพื่อน (Peer groups) ซึ่งในกรณีนี้ Brooks(1983) ได้จัดเป็นกลุ่มแบบปฐมภูมิ และสุชา จันทน์เอม(2529) และประมวล ดิศจินสัน (2520) ได้กล่าวว่า จากการศึกษาของ Lahov และ Robins (1969) สรุปได้ว่าเพื่อนมีบทบาทสำคัญ คือมีอิทธิพล ต่อวัยรุ่นทั้ง ในด้านความประพฤติและยังมีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย วัยรุ่นมักจะคล้อยตาม เพื่อนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ทางออกในการแก้ปัญหา หรือ ระบายความเครียดที่นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติคือ การพูดคุยปรึกษากับเพื่อนสนิท/เพื่อนในกลุ่ม (ร้อยละ 25.5) และจากการศึกษาเรื่องบุคคลที่นักเรียนไว้วางใจมากที่สุดรองจากมารดา และบิดา ก็คือ เพื่อนสนิท(ร้อยละ 15.0) รวมถึงการศึกษาเรื่องบุคคลที่นักเรียนจะปรึกษาเป็น หากนักเรียนติดสิ่งเสพติด รองจาก ครู/อาจารย์ และมารดา คือ เพื่อนสนิท(ร้อยละ 29.7)

ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า เพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่นตอนต้นและจะมีบทบาทหรือมีอิทธิพลมากยิ่งขึ้นต่อไปเมื่อเขาต้องออกไปเผชิญชีวิตในสังคมหรือโลกภายนอกมากขึ้น ดังนั้น บิดามารดา/ผู้ปกครอง ครู/อาจารย์ รวมทั้งตัวของวัยรุ่นเองควรต้องตระหนักในเรื่องการเลือกคบเพื่อนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อการดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนและตนเอง ตลอดจนผู้อื่นในสังคมในกายภาคหน้า

และสาเหตุอันดับสาม คือ อยากทดลองสิ่งเสนาหิตเอง (ร้อยละ 22.5) ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของวัยรุ่น คือ เป็นวัยกำลังคึกคะนอง ชอบแสวงหา อยากลอง อยากรู้ อยากเห็นสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่ค่อยคำนึงถึงอันตรายหรือผลกระทบที่ตามมาเท่าไรนัก ทำให้วัยรุ่นหลายคนต้องประสบปัญหา เกิดความผิดหวังในชีวิต หรือตกเป็นทาสของสิ่งเสนาหิตในที่สุด

สำหรับประเด็นเนื้อหาเรื่องประเภทของสิ่งเสนาหิต พบว่า ตัวเลือกที่นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า "ไม่เป็นสิ่งเสนาหิต" มากที่สุดสามอันดับแรก คือ เครื่องดื่มชูกำลัง (ร้อยละ 17.5) ชา/กาแฟ (ร้อยละ 15.5) และยาแก้ปวด (ร้อยละ 13.8) ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ตัวเลือกทุกตัวล้วนเป็นสิ่งเสนาหิตทั้งสิ้น แต่จะมีอันตรายมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณและจำนวนครั้งในการเสนาหิตแต่ละชนิด สำหรับสาเหตุที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่า สิ่งเสนาหิตเหล่านี้ไม่เป็นสิ่งเสนาหิต นั้นอาจเป็นเพราะว่า สิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย สามารถโฆษณาทางสื่อต่าง ๆ ได้ และมีจำหน่ายทั่วไป ส่วนในเรื่องของความรุนแรง/อันตรายของสิ่งเสนาหิตสามอันดับแรก ได้แก่ เฮโรอีน (ร้อยละ 85.4) รองลงมาคือ ฝิ่น (ร้อยละ 38.2) และกัญชา (ร้อยละ 38.5)

ประเด็นเรื่องแหล่งความรู้เรื่องสิ่งเสนาหิตและการป้องกันสิ่งเสนาหิตนั้น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่รับรู้เรื่องราวดังกล่าวจากการเรียนในชั้นเรียน หรือจากครู/อาจารย์มากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องของอันตราย/พิษภัยของสิ่งเสนาหิตและวิธีป้องกันสิ่งเสนาหิต รองลงมาคือ จากสื่อมวลชนต่าง ๆ ซึ่งในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องสัดส่วนประเด็นเนื้อหาที่เผยแพร่ในหลักสูตรประกอบการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และที่เผยแพร่โดยสื่อมวลชนต่อไป

สมมติฐานที่ 2: นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 และ 3 มีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1,2 และ 3 มีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดแตกต่างกัน และจากการวิเคราะห์ทดสอบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 10.65 คะแนน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 10.19 คะแนน และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 8.86 คะแนน ซึ่งสำหรับตัวผู้วิจัยเองแล้ว คิดว่าผิดความคาดหมาย นั่นคือ หากพิจารณาตามระดับการศึกษาแล้ว นักเรียนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า เช่น ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 น่าจะมีคะแนนเฉลี่ยเรื่องความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 1 สาเหตุที่เป็นไปได้ ของการที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 1 นั่นคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นช่วงการตัดสินใจที่สำคัญมากที่สุดช่วงหนึ่งว่า จะเลือกศึกษาต่อในสายสามัญ คือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือจะเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ ประกอบกับเป็นช่วงที่นักเรียนส่วนใหญ่ต้องคร่ำเคร่งกับการศึกษาในวิชาหลักเพื่อการศึกษาต่อดังที่ได้กล่าวไปแล้ว เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น สัดส่วนในการทุ่มเทความสนใจให้กับวิชารองหรือวิชาเลือก เช่น สุขศึกษา พลศึกษา ซึ่งมักจะเป็นวิชาที่สอดแทรกเรื่องความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสียด/ยาเสียดและการป้องกันสิ่งเสียด จึงมีน้อยกว่าวิชาหลัก และเมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องสิ่งเสียด/ยาเสียดในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการก็จะพบว่า ไม่มีการสอดแทรกเนื้อหาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดในวิชาหลัก วิชารอง หรือวิชาเลือกใด ๆ เลยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คงมีแต่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 เท่านั้น โดยในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏอยู่ในวิชาสุขศึกษาโดยตรง ได้แก่ วิชา น 013 มีเนื้อหาเรื่องการหลีกเลี่ยงสิ่งเสียดและการใช้ยาสามัญประจำบ้านและยาสมุนไพร และเป็นเนื้อหาสอดแทรกอยู่ในวิชาสังคมศึกษา ได้แก่ วิชา ส 101 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมในการพัฒนาตนเอง ส่วนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 นั้น เป็นการสอดแทรกในวิชา วิทยาศาสตร์ ได้แก่ วิชา ว 203 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงสิ่งเป็นพิษในอาหาร ดังนั้น จากโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าว ประกอบกับสาเหตุอีกประการหนึ่ง ที่อาจเป็นไปได้ นั่นคือ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาจจะไม่สนใจเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดที่เคยได้เรียนมาเมื่อสมัยที่ตนเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 และเมื่อมิได้รับการย้ำเตือนโดยการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมถึงการให้ความสนใจเกี่ยวกับวิชาหลักที่จำเป็นต่อการศึกษาต่ออีกด้วย จึงอาจมีส่วนที่ทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับคะแนนเฉลี่ยเรื่องความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียด น้อยกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 เนื่องจากระดับการคงความรู้ (Retention of knowledge) ลดลงไปตามกาลเวลาที่ผ่านไปนั่นเอง

สมมติฐานที่ 3: การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดจากสื่อมวลชนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์กับระดับความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดจากสื่อมวลชนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์กับระดับความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียด นั่นคือ นักเรียนส่วนใหญ่ที่เปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดบ่อยครั้ง จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องดังกล่าวมากกว่านักเรียนที่เปิดรับข่าวสารเรื่องดังกล่าวน้อย ซึ่งก็จะมีรู้ความเข้าใจน้อยตามไปด้วย ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณาเกี่ยวกับผลการศึกษาของ ล้าค่า โพรเกอร์จาง (2534) เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ ของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน พบว่า บทบาทของสื่อมวลชนจะมีลักษณะเด่นชัดและคงที่มากที่สุดเมื่อเด็กมีความต้องการที่จะฆ่าเวลา และผลการศึกษาของมยุรี คำประเสริฐ (2524) เรื่อง การใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน อ.กระบุรี จ.ระนอง ซึ่งพบว่า นักเรียนเข้าใจว่าตนเองควรจะได้รับเนื้อหาที่มีประโยชน์ เช่น ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มีความรู้ความเข้าใจข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อย่างไรก็ตามนักเรียนก็ยังคงชอบเปิดรับเนื้อหาข่าวสารประเภทบันเทิงมากกว่า เช่น เกี่ยวกับการศึกษาในครั้งนั้น จึงพอจะสันนิษฐานได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับสื่อมวลชนเพื่อความบันเทิง และข้อมูลข่าวสารประเภทข่าวและความรู้ต่าง ๆ นั้น ก็จะสอดแทรกอยู่เป็นระยะ ๆ หรือแม้แต่เนื้อหาเรื่องของสิ่งเสียด/ยาเสียดและการป้องกันเช่นเดียวกัน โดยเผยแพร่ในรูปแบบของสโปดวิทย์ สโปดโทรทัศน์ บทความในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือโปสเตอร์ซึ่งได้มีการเผยแพร่ในโรงเรียนด้วย ประกอบกับ

การผลิตเนื้อหาในรูปแบบของสื่อเฉพาะกิจเช่น สไลด์ประกอบเสียง รายการวีดิทัศน์ สมุดภาพ ภาพพลิกประกอบการเรียนการสอน เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจเรื่อง สิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากพอสมควรและถือว่านักเรียนมี "ภูมิคุ้มกัน" สิ่งเสียดในระดับหนึ่ง

สมมติฐานที่ 4: สื่อบุคคลที่สนทนาพูดคุยเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดกับนักเรียนมากที่สุดมักจะเป็นสื่อบุคคลที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดจากสื่อบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์กับสื่อบุคคลที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากที่สุด กล่าวคือ สื่อบุคคลที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับฟัง/สนทนาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากที่สุด มักจะเป็นบุคคลคนเดียวที่ ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า บุคคลที่สนทนา/พูดคุยเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดกับนักเรียนมากที่สุด คือ ครู/อาจารย์ และเป็นผู้ที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจเรื่องดังกล่าวมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งทั้งนี้ เนื่องจากว่า ครู/อาจารย์เป็นผู้สอนเนื้อหาวิชาเหล่านี้แก่นักเรียนอย่างเป็นทางการมากกว่าบุคคลอื่น เช่น บิดามารดา/ผู้ปกครอง ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้เช่นกัน ก็พบว่า หากมีบุคคลใดที่ขอสนทนาเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดกับนักเรียนมากที่สุด นักเรียนก็จะเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดจากบุคคลนั้นมากที่สุดเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อิทธิพลของสื่อบุคคลในเรื่องของการเผยแพร่เรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียด ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจมากเรื่องหนึ่งนั้น โดยเฉพาะในเด็กกลุ่มนี้ จะพบว่าครู/อาจารย์เป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด เพราะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดเนื้อหาโดยละเอียดโดยตรงนั่นเอง

บทสรุป

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกโล่งใจเมื่อได้ทราบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้ศึกษานั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในจำนวนนักเรียนระดับชั้นเดียวกัน

ของจังหวัดเชียงใหม่ เด็กเหล่านี้มีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดมากพอสมควรในระดับหนึ่ง นั่นคือ สามารถบอกได้ว่าอันตราย/โทษ/พิษภัยของสิ่งเสพติดนั้นเป็นอย่างไร วิธีป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดทำอย่างไร หากเพื่อนคิดที่จะเสพยาสิ่งเสพติดจะมีวิธีบอกกล่าวโน้มน้าวใจเพื่อนอย่างไร รวมถึงวิธีช่วยเหลือเพื่อนที่ติดสิ่งเสพติดแล้วควรทำอย่างไร ซึ่งนับได้ว่า เด็กเหล่านี้มี "ภูมิคุ้มกัน" สิ่งเสพติดมากในระดับที่น่าพอใจ และพอจะทำให้ผู้วิจัยรู้สึก ว่า ในอนาคต เด็กเหล่านี้คงจะมีแนวโน้มที่จะเสพยาสิ่งเสพติดลดลง เว้นเสียแต่ว่า สภาพแวดล้อม หรือจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจทำให้พวกเขาต้องเสพยาสิ่งเสพติดโดยไม่รู้ตัว หรือเพราะความจำเป็น ก็เป็นได้ และผู้วิจัยก็ยังรู้สึกยินดีที่ได้พบว่า มารดา เป็นบุคคลที่เด็กส่วนใหญ่ให้ความไว้วางใจ และสนิทสนมด้วยมากที่สุด รวมถึงยังเป็นผู้ที่เป็นที่พึ่งพาของบุตรได้ตลอดเวลาและทุกสถานการณ์อีกด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถบ่งชี้ได้ว่า การสื่อสาร/ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยเฉพาะมารดากับบุตรนั้น ยังคงเป็นไปด้วยดี ดังนั้น สถาบันครอบครัวจึงน่าจะมีบทบาทในการป้องกันสิ่งเสพติดที่มีประสิทธิภาพมาก และมารดาก็จะเป็นสื่อบุคคลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการรณรงค์และแก้ไข และป้องกันปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะการเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งศึกษาจากโรงเรียนประเภทสหศึกษาเท่านั้น จึงไม่อาจนำไปสรุปได้ว่า เป็นการเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสถานศึกษาประเภทสตรีล้วนหรือชายล้วน หรือนักเรียนทั่วประเทศ ดังนั้น หากจะมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ดำเนินการวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ ให้กว้างขวางครอบคลุมทุกประเภทโรงเรียนหรือทุกระดับชั้น โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนับเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่งของวัยรุ่นหรือศึกษาในสถานศึกษาทั่วประเทศหากสามารถทำได้ เพื่อให้ผลที่ได้สามารถสรุปอ้างอิง นำไปใช้ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย/อิทธิพลต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรับรู้และความเข้าใจ เรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียด ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาให้เหมาะสมและง่ายต่อการเข้าใจของนักเรียนในแต่ละระดับการศึกษาต่อไป

3. ควรมีการศึกษาถึงการนำไปปฏิบัติจริง เนื่องจากว่า บางทีนักเรียนมีความรู้และมีความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดจริง แต่ว่าเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ หาทางออกไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นสิ่งอันตราย แต่ก็ยังหันมาพึ่งพาสิ่งเสียดในที่สุด

4. สืบเนื่องจากข้อ 3 นั่นคือ ควรมีการศึกษาถึงประเด็นเกี่ยวกับสาเหตุ/แรงจูงใจหรือปัจจัยที่ทำให้นักเรียนหันมาพึ่งพาสิ่งเสียดทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามันเป็นสิ่งไม่ดี มีอันตรายต่อตนเองและทำให้เสียอนาคต ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงมากที่สุดปัญหาหนึ่งในยุคปัจจุบันนี้

5. ควรมีการศึกษาเรื่องดังกล่าว โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มนักเรียนหรือกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นที่ติดสิ่งเสียด เพื่อที่จะทำให้ได้ประเด็นที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสาเหตุ/ปัจจัยบางประการของการเสียดสิ่งเสียดของวัยรุ่นตอนต้น

6. ควรมีการศึกษาในระดับเจตคติ และการปฏิบัติจริงของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เกี่ยวกับสิ่งเสียด เพื่อที่จะทำให้ได้รับทราบข้อมูลที่ละเอียดและชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นที่มีต่อการเสียดสิ่งเสียด และการเห็นถึงโทษและอันตรายของสิ่งเสียด รวมถึงแนวโน้มของการทดลองเสียดสิ่งเสียดของกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นอีกด้วย

ถึงแม้จากการศึกษาครั้งนี้ จะพบว่าโดยภาพรวมแล้ว นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสียดและการป้องกันสิ่งเสียดมากในระดับหนึ่ง แต่ยังมีเนื้อหาบางประเด็นที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจชัดเจนเพียงพอ ซึ่งได้แก่ ความหมายของสิ่งเสียดและประเภท/ชนิดของสิ่งเสียด ประกอบกับบางครั้งรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา ไม่ว่าจะผ่านทางสื่อมวลชนหรือการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยสื่อบุคคล ไม่เป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนส่วนใหญ่ จึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาเรื่องการออกแบบเนื้อหาสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ให้ทันสมัยและเหมาะสม ง่ายต่อความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่านักเรียนกลุ่มดังกล่าว มี "ภูมิคุ้มกัน" มิให้ตกเป็นทาสสิ่งเสียดมากในระดับหนึ่ง จึงเป็นเรื่องที่น่าติดตามศึกษาต่อไปว่า หากพวกเขาได้ก้าวไปสู่สังคมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือสายอาชีพแล้ว "ภูมิคุ้มกัน" เหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร หรือมีจำนวนนักเรียนกลุ่มดังกล่าวเสียดสิ่งเสียดมากขึ้นหรือไม่ และชนิดของสิ่งเสียดเป็นอย่างไร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า สื่อที่มีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสาร/ให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและการป้องกันสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ได้แก่ ครู/อาจารย์ ซึ่งเป็นสื่อบุคคล แต่สื่อมวลชนนั้น พบว่า มีบทบาทในการเผยแพร่เรื่องดังกล่าวในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น หากว่าจะมีการผลิตสื่อครั้งต่อไป ควรเพิ่มเติมการผลิตสื่อโลตทัศน์เฉพาะกิจเพื่อประกอบการเรียนการสอนในหลักสูตรด้วย เช่น รายการวิทยทัศน์ เพื่อทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม/ยาเสพติดและการป้องกันมากยิ่งขึ้น

2. สืบเนื่องจากข้อ 1 คือ ในเรื่องของการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน นั่นคือ นอกจากมีการสอดแทรกเนื้อหาเรื่อง สิ่งแวดล้อมและการป้องกันสิ่งแวดล้อม โดยเป็นสปอตวิทยุ สปอตโทรทัศน์ บทความทางหนังสือพิมพ์และนิตยสารแล้ว ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเหล่านี้ผ่านรายการทางสื่อต่าง ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อที่นักเรียนนิยมเปิดรับมากที่สุดตามลำดับ เช่น ขอความร่วมมือจากสถานีวิทยุและผู้ดำเนินรายการที่วัยรุ่นส่วนใหญ่ชอบฟัง ในการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางวิทยุ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าว ซึ่งอาจจะไม่บอกโดยตรงกับกลุ่มผู้ฟังวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มมีแนวความคิดเป็นของตนเอง และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ทางสื่อมวลชนนั้น จะใช้รูปแบบการนำเสนอเหมือนที่โรงเรียนก็คงจะไม่ค่อยน่าสนใจนัก ซึ่งหากจะจัดทำเป็นรายการให้คำปรึกษาทางรายการวิทยุ ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะดึงดูดความสนใจมากกว่า สำหรับกลุ่มที่เป็นบิดามารดา/ผู้ปกครอง ก็ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเรื่องดังกล่าวด้วย เพื่อความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหา/ลักษณะของวัยรุ่น รวมถึงการดำเนินความสัมพันธ์และการสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น รายการโทรทัศน์ ซึ่งสามารถเผยแพร่ได้ทั่วประเทศ ได้แก่ รายการทไวไลท์โชว์ รายการเจาะใจ เป็นต้น และรายการดังกล่าวนี้ผู้ใหญ่สามารถชมร่วมกับเด็กได้ด้วย

3. ด้วยบิดามารดาเป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูบุตรมากที่สุด และเป็นผู้ที่บุตรไว้วางใจมากที่สุดอีกด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม/ยาเสพติดและการป้องกันภายในครอบครัว รวมถึงความเข้าใจ/ความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว หากเป็นไปได้ ควรส่งเสริมให้มีโครงการเผยแพร่ความรู้เรื่องดังกล่าวไปยังกลุ่มบิดามารดา ทั้งนี้ อาจรวมถึงเรื่องของการปรับตัวของเด็กในช่วงวัยรุ่นตอนต้นนี้ด้วย เพื่อทำให้บิดามารดา/ผู้ปกครองของเด็กเข้าใจภาวะทางอารมณ์ตลอดจนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในเด็กวัยนี้ได้

ซึ่งอาจจัดที่สถานศึกษาของเด็กแต่ละโรงเรียนก็ได้ เช่น การจัดโครงการสานสัมพันธ์ผู้ปกครอง-นักเรียน-ครู เพื่อชี้แจง/สร้างความตระหนักในปัญหาและการดูแลเอาใจใส่บุตรหลานวัยรุ่น โดยจัดเป็นระยะ ๆ เช่น วันพบผู้ปกครอง วันประกาศผลการศึกษา เป็นต้น และควรมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครองของเด็ก ในกรณีที่เด็กมีปัญหาในเรื่องอื่น ๆ อีกด้วย ดังเช่น แนวความคิดเรื่องการให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนกับเพื่อน นักเรียนกับผู้ปกครอง และนักเรียนกับชุมชน โดยมีการติดต่อ/ประสานกันระหว่างครูประจำชั้น-ผู้ปกครอง-นักเรียนตลอดเวลาเท่าที่จะสามารถทำได้ เพื่อร่วมกันคิด/แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ของมียาคาวะ ฮิโร ซึ่งเป็นนักการศึกษาชาวญี่ปุ่น เป็นครูและเป็นนักเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก และมียางานหลายเล่มเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูกับนักเรียน นักเรียนกับผู้สูงอายุ และความสัมพันธ์ระหว่างเด็กนักเรียนด้วยกัน ผลงานที่เด่น ๆ ที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาไทย เช่น สมุดพกคุณครู หนูน้อยฟันนี้โหน้ด เพลงฤดูใบไม้ผลิ และสมุดพกของแม่ เป็นต้น

4. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มารดา เป็นบุคคลที่นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นส่วนใหญ่มีความไว้วางใจและเป็นผู้ที่นักเรียนสนิทสนมด้วยมากที่สุด และเป็นบุคคลแรกที่จะเข้าไปขอคำปรึกษาในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการติดสิ่งเสพติด ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรมีการเผยแพร่หรือถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดแก่กลุ่มมารดาของเด็กเหล่านี้ ทั้งนี้ การเผยแพร่หรือถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มมารดาเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติด ยังมีส่วนอย่างมากที่ช่วยแบ่งเบาภาระของครู/อาจารย์ ในการดูแลเอาใจใส่เด็ก ประกอบกับโอกาสที่มารดาจะได้ดูแลเอาใจใส่บุตรย่อมมีมากกว่าครู/อาจารย์ ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดไปยังกลุ่มมารดา ผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่เด็กส่วนใหญ่สนิทสนม ไว้วางใจและเชื่อมั่นในความรักมากที่สุด

5. กลุ่มเพื่อนในเด็กวัยรุ่น นับว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น การหาแนวทางในการเผยแพร่ความรู้เรื่องสิ่งเสพติด/ยาเสพติดและการป้องกัน โดยใช้กลุ่มเพื่อนเป็นสื่อหรือเพื่อนแนะนำเพื่อน ซึ่งเพื่อนควรมีความรู้ความเข้าใจ หรือรู้แนวทางในการแนะนำเพื่อนอย่างถูกวิธี ซึ่งสามารถทำได้ เช่น การรวมกลุ่ม/จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสาป้องกันสิ่งเสพติด/ยาเสพติดในโรงเรียน จัดกิจกรรมที่เด็กสนใจพร้อมทั้งถ่ายทอดวิธีการแนะนำช่วยเหลือเพื่อน โดยมีโรงเรียนเป็นแกนนำ นับเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง

และ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่หรือเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่นิยมเปิดรับเนื้อหาประเภทบันเทิง/ตารา/นักร้อง จากสื่อมวลชนทุกประเภทมากที่สุด ดังนั้น แนวทางหนึ่งที่จะเผยแพร่เนื้อหาความรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดก็คือ การใช้ตารา/นักร้องวัยรุ่นที่กลุ่มนักเรียนเหล่านี้ชอบ มาเป็นผู้ช่วยเผยแพร่ความรู้ดังกล่าว ซึ่งตามธรรมชาติของเด็กวัยรุ่นนั้นนิยมที่จะทำตามตารา/นักร้องที่เป็นคนโปรดหรือเป็นขวัญใจของตนอยู่แล้ว เช่น การให้ ศักดิ์สิทธิ์ แท่งทอง มาเป็นผู้นำการต่อต้านการสูบบุหรี่ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายเป็นวัยรุ่นทั่วไป แต่ถ้าเป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นก็ควรจัดหาตารา/นักร้องที่เป็นขวัญใจของเด็กกลุ่มนั้นมา เป็นผู้นำการไม่เสพสิ่งเสพติด เป็นต้น

6. ควรมีการพิจารณาเพื่อเพิ่มเนื้อหาเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติด ให้สอดแทรกอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วย เพราะจากการศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องยาเสพติด/สิ่งเสพติดในสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 แล้ว เนื้อหาดังกล่าวมิได้มีอยู่ในหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลย และมีความเป็นไปได้มากที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้น เคยได้เรียนรู้เรื่องดังกล่าวมาก่อน แต่เมื่อมิได้มีการสอนหรือสอดแทรกในการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้นักเรียนลืมความรู้เดิมได้ ดังนั้น จึงควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติด ในชั่วโมงแนะแนวการศึกษา ซึ่งทางครู/อาจารย์ผู้สอน จะคอยเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาเรื่องการศึกษาต่อ ตลอดจนเรื่องของปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนด้วย ทั้งนี้ เพราะครู/อาจารย์ส่วนใหญ่ที่สอนในชั่วโมงแนะแนวมักมีความรู้พื้นฐานด้านจิตวิทยามาก่อนนั่นเอง

7. ด้วยผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดต่ำกว่านักเรียนหญิง ดังนั้น จึงควรมีการคิดค้นแนวทางการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวให้เป็นที่น่าสนใจ เข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้นสำหรับนักเรียนชาย และด้วยเหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ นักเรียนชายมักเป็นกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงหรือมีแนวโน้มที่จะทดลองเสพสิ่งเสพติดค่อนข้างมากนั่นเอง

8. องค์การที่รับผิดชอบด้านการป้องกันสิ่งเสพติด/ยาเสพติด ควรมีการประสานงานกับทางโรงเรียน โดยให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมในข้อ 3 และ 4 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมดังกล่าวก็ได้เช่นกัน